

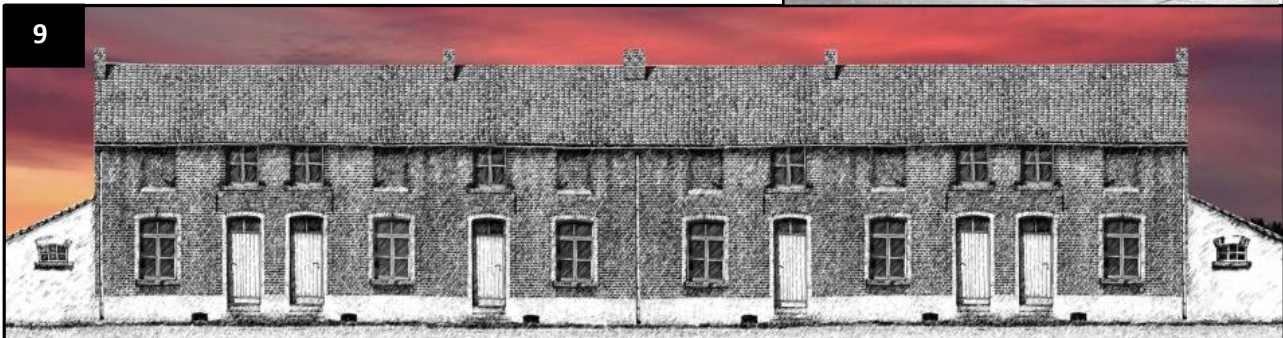

DE HORTENSE DAMANWANDELING

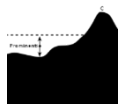
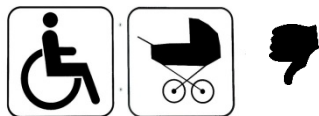
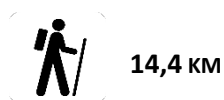
Hortense Daman (Clews 1926-2006) woonde als kind met haar ouders aan de Pleinstraat. Als 13-jarige raakte ze betrokken bij het verzet. Ze hielp haar broer François bij het helpen ontsnappen van geallieerden en ze werkte vooral als koerierster. Op 14 februari 1944 viel de Gestapo binnen in de kruidenierszaak nr 130 en arresteerde Hortense en haar beide ouders. Ze werd veroordeeld zonder proces en gedeporteerd naar Ravensbruck maar overleefde het concentratiekamp. In het Hortense Damanhof, waar deze wandeling passeert, werd Hortense vereeuwigd in een muurschildering.

Deze route die start aan het Heilig Hartinstituut of aan de Abdij van Park loopt door de wijk 'Spaanse Kroon' en leidt op het verste punt tot aan het gehucht 'de Mol' in Korbeek-Lo - Leuven. Het erfgoed in deze zone achter de Abdij van Park gaat terug tot in de Spaanse Tijd.

Vagebonden, vreemde troepenbewegingen, oorlogsgeweld, verzet hebben langsheen deze oude invalsweg van Tienen naar Leuven, en later aan de spoor spoorwegverbinding, sporen en verhalen nagelaten.

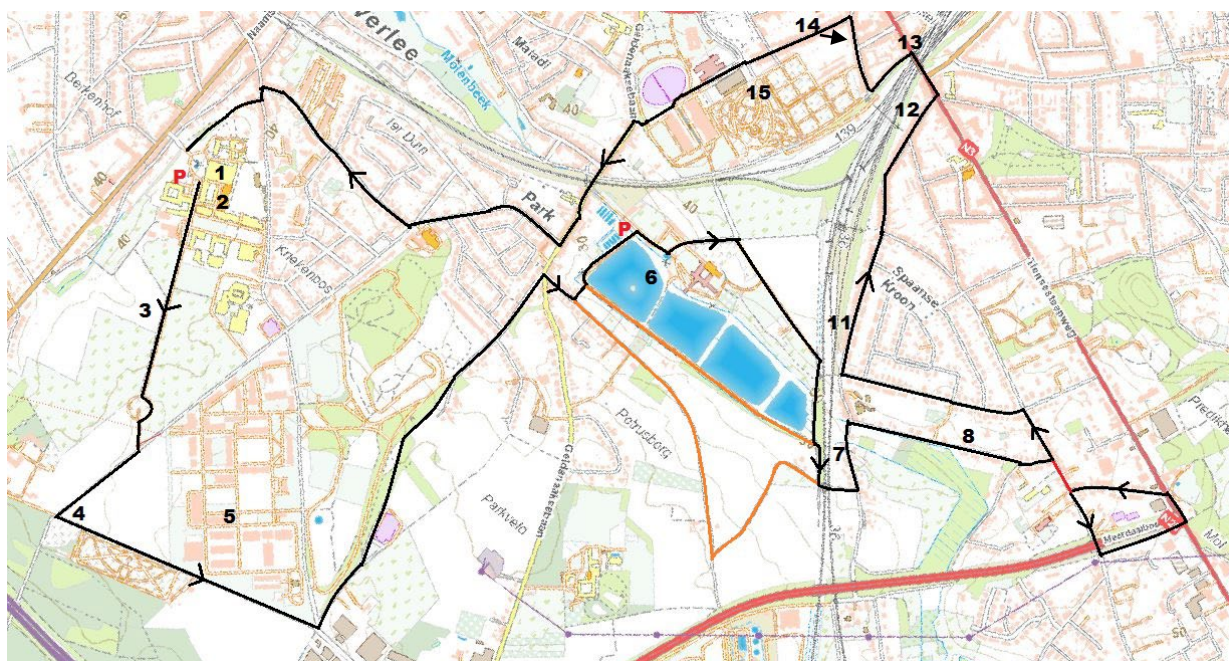

PRAKTISCH

TOTALE STIJGING 101 M/MAXIMALE STIJGINGSGRAAD 2,41%

ALGEMENE MOEILIKHEIDSGRAAD 6,3/10

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch instituut van 08/07/2015 - www.ngi.be

ROUTEBESCHRIJVING

- Wandel langs de voorgevel van het gebouw.
- Het complex op je rechterzijde (blok N) draagt de naam Flos Campi of veldbloem.
- Het vrijstaande gebouwenblok op je linkerzijde is vandaag ingericht als een modern uitgerust wetenschapsblok.
- De hoeve ligt op je rechterkant.

- Vervolg je wandeling door de dreef met lindebomen.
- Op je rechterkant vertrekt een weideweg die afloopt in de richting van de lager gelegen Groenstraat.
- Links zie je de campus Hertogstraat van de Lerarenopleiding UCLL.
- Je gaat links of rechts rond het kerkhof van de zusters annuntiaten
- Verlaat het domein langs het vervallen hek in de richting van de geasfalteerde baan.
- Op je rechterkant staat een kapelletje.
- De Calvarielaan komt uit op de Kerspelstraat. Ga naar rechts, in de richting van het bos.
- Op je rechterkant zie je het klooster "De Jacht" genoemd.
- Bij de ingang van het bos neem je de Bierbeekpleindreef naar links. De Kerspelstraat loopt verder het bos in.
- Op het einde van de Bierbeekpleindreef steek je over en neem je het geasfalteerde fietspaadje (fietsknooppuntenroute 89)
- Het pad komt uit op de Milseweg. Die volg je tot je uitkomt aan de Geldenaaksebaan. Je steekt over naar het KBC kantoor op de hoek en gaat rechts de Abdijstraat in. Je slaat achter het gebouwtje van de Watermaatschappij links in en daal af langs een pad naar de vijvers loopt.
- Je komt uit op de abdijdreef. Je neemt naar rechts en verlaat de abdijsite opnieuw met de kerk aan je rechterkant via de Norbertuspoort. Je gaat naar rechts over de Norbertijnenweg met de Parkabdij aan je rechterkant en de spoorweglijn links.

OF:

- Je neemt de dreef die rechts van de vijvers loopt (----). Op het einde van de grindweg neem je de Norbertijnerweg naar rechts.
 - Je vervolgt je weg op de abdijstraat
- Je neemt de spoorwegtunnel en komt in de Hoegaardsestraat. Neem deze straat naar links.
 - Neem rechtsaf naar de Ziekelingenstraat
 - Op het einde van de Ziekelingenstraat ga je even naar rechts de 'Oude Baan' op: dit was de oude middeleeuwse weg richting Tienen. De huidige Tiensesteenweg werd in het begin van de 18de eeuw aangelegd. Eventjes verder rijden we links de Molstraat in richting Tienstesteenweg.
 - Je rijdt via de Molstraat terug naar de Oude Baan en volgt deze richting Leuven. Je slaat links af en volgt de Philipslaan terug tot aan de Hoegaardsestraat.
 - Je volgt de Hoegaardsestraat rechts tot deze overgaat in de Brugstraat, richting Tiensesteenweg. Het laatste gedeelte van de Brugstraat heet sinds 1948 Adjudant Harboortstraat.
 - Je slaat links af en komt aan de spoorwegbrug aan de Tiensepoort.
 - Ga voorbij de spoorwegbrug links de Tivolistraat in.
 - Neem rechts de Bierbeekstraat, op de kruising van de Bierbeekstraat en het Hortense Damanhof kan je de imposante muurschildering bezichtigen. Vervolgens neem je links de Pleinstraat.
 - Via de Philipssite ga je richting Geldenaaksebaan waar je links neemt.
 - Aan de verkeerslichten ga je rechts de Pakenstraat in. Vervolgens neem je de vierde straat rechts: de Leeuwerikenstraat. Die komt uit op de Hertogstraat. Je neemt even naar links en vervolgens ga je rechts de Parkbosstraat in. Je blijft recht van de private opritten en gaat via de voetweg naar de hoofdingang van het Heilig Hartinstituut.

1. HELLEPUTTEGEBOUW

Deze campus is inmiddels 120 jaar oud. Op het domein van ruim 40 ha zijn zeven onderwijsinstellingen gevestigd met in totaal meer dan 7000 studenten en leerlingen, een kinderdagverblijf, religieuze gemeenschappen, een woon- en zorgcentrum en een landbouwuitbating. Meer uitleg vind je in het boek 'Heilig Hartinstituut: levende erfgoedsite, unieke kapel'. (link plek publicaties op de website). De school lepelde zich op het einde van de 19e eeuw tussen de eigendommen van de Parkabdij en van de hertogen van Arenberg. Hertogin Eleonora van Arenberg en haar zoon Engelbert Maria van Arenberg waren belangrijke geldschieters voor het monumentale nieuwbouwproject naar een ontwerp van architect Joris Helleputte. Een groot deel van de gronden werd aanvankelijk gehuurd van de hertogen en in de jaren 1920 aangekocht. Inmiddels zijn op deze campus het neogotische hoofdgebouw beschermd alsook de modernistische Boodschapkapel.

2. DE BOODSCHAPKAPEL

De Boodschapkapel is het verbluffende resultaat van een artistieke samenwerking. De zusters annuntiaten van Heverlee gaven in 1930 de opdracht aan architect Flor van Reeth om een schoolgebouw met kapel te ontwerpen. Hij maakte er samen met glazenier Eugene Yoors en de jonge ontwerper Rie Haan een meesterwerk van. Eugene Yoors ontwierp 450m² glasraam in een uitzonderlijk coloriet en expressieve kracht. Rie Haan ontwierp het volledige interieur. Deze drie Belgische kunstenaars van de Pelgrimbeweging realiseerden een totaalproject van internationaal niveau. Het gebouw onderging tussen 2005 en 2010 een grondige restauratie en was al die tijd voor het publiek gesloten. Nu kunt u deze adembenemende mooie ruimte weer bezoeken op afspraak. Neem de tijd om deze lichttempel te bezoeken en geniet van een esthetische en spirituele ervaring.

3. CALVARELAAN EN KERKHOF VAN DE ZUSTERS

De dreef naar het Calvariekruis werd in 1928 aangelegd. In 1995 werd hij beschermd als waardevol landschappelijk gebied. Op je linkerkant zie je de Campus 'Hertogstraat' van de UCLL - Lerarenopleiding. Meer in de verte zie je de gebouwen van de kazerne de Hemptinne. Het private kerkhof van de zusters werd aangelegd in 1953. Voordien werden de zusters begraven op het gemeentekerkhof van Heverlee. De stoffelijke overschotten van de zusters werden in 1953 overgebracht naar hier en in een gemeenschappelijk graf links van het Calvariekruis begraven. Ook de eerste directeur EH Xavier Temmerman en de eerste oversten werden hier herbegraven. Het Calvariekruis is ouder dan het kerkhof en staat er al sedert 1908. De smeedijzeren constructie werd geschonken door de leerlingen aan de eerste algemene overste Bertille Selleslagh. Bij het verlaten van het domein staat er tegen de Kerspelstraat een wit geschilderd kapelletje. Het werd geplaatst als dank voor de behouden afloop voor het instituut van de Tweede Wereldoorlog.

4. HEVERLEE WAR CEMETRY

Aan de oorsprong van dit imposante Commonwealth oorlogskerkhof ligt het Britse oorlogshospitaal (101 BGH) dat in 1944-1945 in het Heilig Hartinstituut was ondergebracht. Het 50 tal personen dat er overleed aan zijn verwondingen, werd oorspronkelijk op het domein van het Heilig Hartinstituut zelf begraven. In 1946 werd het kerkhof naar de overkant van de Bierbeekpleindreef verplaatst en volgens plan heraangelegd. Het is in 2015 de begraafplaats geworden van 1018 soldaten, waarvan 981 geïdentificeerd. Het gaat om slachtoffers van grondoperaties in de omgeving in 1940 en 1944 en om luchtbemanningen wier vliegtuig in 1940-1945 rond Leuven crashte. Er bevinden zich hier ook 29 graven uit de Eerste Wereldoorlog, overgebracht van andere kerkhoven. Met uitzondering van 1 Amerikaan en 11 Polen gaat het allemaal om Commonwealth soldaten: Britten, Canadezen, Nieuw-Zeelanders, Australiërs.... Het kerkhof wordt onderhouden door de Commonwealth

War Graves Commission (CWGC) Het volledige grafregister kan online geconsulteerd worden. (<http://www.cwgc.org>)

5. KAZERNE DE HEMPTINNE

Op de Bierbeekdreef zie je links de loodsen van de kazerne de Hemptinne liggen. Voor de Tweede Wereldoorlog was hier alleen een oefenplein aangelegd. Het belang van Leuven als garnizoensstad nam na de Tweede Wereldoorlog af. De troepen werden weggetrokken uit de binnenstad. Ter compensatie stelde de stad terreinen in Heverlee ter beschikking van het Ministerie van Landsverdediging. De kazerne kreeg de naam Kwartier Commandant de Hemptinne. Door de hervormingsplannen van minister van Defensie De Crem heeft Heverlee 1.200 manschappen. Daarmee wordt het kwartier één van de belangrijkste van het land.

6. DE ABDIJ VAN PARK

De norbertijnenabdij (1129) werd nooit geteisterd door oorlogen. Daardoor vormt ze als typische ancien-regimeabdij een unieke en uitzonderlijk bewaard gebleven site. Ook ondergronds berusten hier voor archeologen zeer waardevolle resten, o.a. van de hoeve "Vinkenbos" en de galg ! De norbertijnen groeven de twee eerste vijvers in de middeleeuwen. De twee andere kwamen circa 1700 tot stand. Het vijvercomplex van de abdij telt 12ha. Vroeger gebruikte men de vijvers als kweekplaats voor vissen en als spaarbekken voor de watermolen. Thans is het een unieke broedplaats voor vogels. De vijvers zijn ondiep en liggen in een rechte lijn achter elkaar. Watertoevoer is verzekerd via natuurlijke bronnen en via de Molenbeek. Het moerasgebied langs de dreef verbergt een 16e eeuwse vivarium op een oude arm van de Molenbeek. Later maakte het deel uit van de gronden van de "boerkozen", de tuinders die de Leuvense markt voorzagen van groenten-primeurs. Deze hadden hun gronden in de achtergelegen Abdijstraat.

De overlevering vertelt dat in de Tweede Wereldoorlog II hier een sabotagedaad plaatsvond door het verzet waardoor één van de wagons van een Duitse trein de eerste vijver indonderde. Dat zou de reden geweest zijn waardoor men nadien in deze vijver weinig vis kon kweken.

7. HOEGAARDENSTRAAT: "DE DUIVELSHOEVE"

De Hoegaardsestraat volgt het traject van de voormalige Romeinse heirbaan van Leuven naar Hoegaarden. Een eind verderop richting Bierbeek werd in de jaren 1970 een Romeinse villa blootgelegd. Dit was een belangrijke verkeersader in de Romeinse tijd. Het pachthof de Duivelshoeve, aan de linkerkant gelegen, werd in de 15de eeuw bewoond door Willem Denduyvel. Het was een afspanning voor paarden langs de Hoegaardsestraat, later een herberg en een danszaal. Vroeger werd er op levende duiven geschoten. Gedurende een tijd was er het "Café des Beaux Arts" gevestigd dat gekend was als wandeldoel en pleisterplaats voor veel Leuvenaars.

8. ZIEKELINGENSTRAAT

De zone aan de rechterkant van de straat tussen de grote en de kleine beek was vroeger een moerassig gebied. De overlevering vertelt dat de Hertog van Alva (Spaanse generaal en landvoogd van den Nederlanden) hier zijn tegenstanders ophing en vervolgens in het moeras gooide. Op het eind van de Ziekelingenstraat staat in de gevel links een gedenksteen. Die verwijst naar de vroegere kapel en leprozerie die er zich langs de Oude baan bevond. De oorspronkelijke betekenis van het woord ziek was melaats; later werd de betekenis veralgemeend en verving het woord ziek krank. Hier is het nog in zijn oorspronkelijke betekenis bewaard: zieke lieden waren melaatsen die op veilige afstand van de middeleeuwse stadskern werden gehuisvest. De kapel werd afgebroken in de 18de eeuw.

9. DE ROOT

Op de parking van de huidige C&A winkel stond vanaf ca 1900 een rij van zes arbeidswoningen. “De Root” vormde het bescheiden decor van een cynisch oorlogsverhaal eind augustus 1914. Vanaf 19 augustus waren op de Tiensesteenweg Duitse troepenbewegingen aan de gang richting Leuven. Op 24 augustus ’s avonds hielden ter hoogte van de Root Duitse troepen halt om zich door de bevolking te laten bevoorraden. Een vermeend schietincident lokte een felle Duitse reactie uit waarbij de twee vermeende daders werden vermoord, de huizenrij in brand werd gestoken. In twee huizen waren de bewoners, tijdens het tumult, in de kelder gevlucht. De familie van Jan Gooris, een gepensioneerde werknemer van de Werkplaatsen in Kessel-Lo kon uiteindelijk uit haar schuilplaats ontkomen, maar Jan Gooris zou overlijden aan zijn brandwonden. De vijf leden van familie Terclavers, werden klem gehouden in de kelder. Men vond volwassenen en kinderen, gezeten op een kelderbankje, gestikt terug. De Root werd na de Eerste Wereldoorlog heropgebouwd maar in de jaren 1980 terug afgebroken.

10. KASTEEL DE BUNSWYCK EN AFSPANNING “DE MOL”

Het kasteel was een 18de-eeuws klein jachtslot van Ernest De Bunswyck. Ernest de Bunswyck zat in de onderzoekscommissie die al tijdens de eerste maanden van de Eerste Wereldoorlog een officiële aanklacht indiende tegen de oorlogswandaden. die internationale weerklank vond. Na WO I werd het kasteel vergroot door de familie van industrieel Hottat. De afspanning “De Mol” heeft een merkwaardige steen met een inscriptie uit 1733 en de afbeelding van een mol boven de hoofdingang. “Au Foint On Vaen Tout-Sourt de Pier” en ook nog : “Goet Logist Te Voet En Te Peert “, dit alles wijst er op dat hier de plaats was, waar steenbakkers, handelaars en kopers van bakstenen elkaar vonden. In het begin van de 20ste eeuw waren hier nog een vijftal steenbakkerijen, sinds WO II geen enkele meer. Door het uitbakken van de kleilagen en het uitbaten van de zandlagen verdween de kleine heuvel waarop in de middeleeuwen een galg stond.

11. DE SPAANDE KROON

Het gebouw links aan de Hoegaardsestraat dateert uit 1777. Het was een afspanning. In de gevel hangt een bordje dat het bedelen verbiedt. Een nieuwe woonwijk, die vanaf de jaren 1950 werd aangelegd tussen de Tiensesteenweg, de Vlinderlaan en de Oudebaan, werd naar deze herberg genoemd.

12. ADJUDANT HARBOORTSTRAAT

Pierre Harboort maakte deel uit van de Brigade Piron, een brigade van Belgische oorlogsvrijwilligers die ingelijfd werd bij het Britse leger en deel nam aan de bevrijding van West-Europa. Adjudant Pierre Harboort werd in augustus 1944 zwaar gewond bij een poging tot ontmijsing in de buurt van Salenelles (Frankrijk). Hij werd nog geëvacueerd naar Engeland maar overleed twee dagen later in het militair hospitaal van Wroughton. Harboort woonde aan de toenmalige Brugstraat nr.1. Als eerbetoon van de gemeente Heverlee kreeg het begin van de Brugstraat sedert 28 augustus 1948 de naam “Adjudant Harboortstraat”.

13. HOEK TIENSESTEENWEG EN TIVOLISTRAAT

De Tiensesteenweg was een van de belangrijkste invalswegen voor de Duitse troepen in augustus 1914. Een groot aantal woningen werd in de as gelegd. Langsheen de spoorweg zie je nog de oorspronkelijke bunkers van de KW-linie uit de Tweede Wereldoorlog. In mei 1940 bliezen de Engelsen de spoorwegbrug op om de Duitse opmars te vertragen. Een vliegtuigbom van een Duitse Stuka trof meerdere woningen.

14. MUURSCHILDERING HORTENSE DAMAN EN PLEINSTRAAT

De prachtige muurschildering op het einde van het Damanhof werd geschilderd door kunstenaar Gerolf Van de Perre. Het beeldt Hortense Daman af, de jonge moedige verzetsheld. De arbeidersfamilie van Hortense was actief in het verzet. In februari 1944 viel de Gestapo binnen in hun woning aan de Pleinstraat. De vader werd via Breendonk gedeporteerd naar Buchenwald. Dochter Hortense en haar moeder kwamen in Ravensbruck terecht. Zij overleefden allemaal het concentratiekamp. Hortense huwde in 1946 met de Britse soldaat Syd Clews, die ze als weerstandster tijdens de oorlog had helpen ontvluchten naar Engeland. In haar nieuwe woonplaats Newcastle-under-Lyme werd de straat Clews Walk naar haar genoemd. Mark Bles wijdde een boek aan haar verzetsleven onder de titel : Child at War, in het Nederlands vertaald als "Een kind in oorlog" en uitgegeven door de Standaard uitgeverij. Dit is een straat die eigenlijk ook de 'Damanstraat' zou kunnen heten.

15. STEDELIJKE BEGRAAFPLAATS

Uit noodwendigheid waren de in Leuven gesneuvelde militairen en burgerslachtoffers gedurende de Eerste Wereldoorlog op de gemeentelijke begraafplaats in een voorlopig massagraf begraven. In 1919 besloot de gemeente er een voorlopig monument te laten aanbrengen onder de vorm van een houten zuil met opschrift "A NOS MARTYRS - AAN ONZE MARTELAARS". Even later maakten echter heel wat gezinnen gebruik van de door de overheid geboden mogelijkheid om overleden soldaten te repatriëren en te begraven in hun geboorteplaats. De stoffelijke overschotten van vele gesneuvelde Belgische, Franse en Russische soldaten om ze te herbegraven op de nationale militaire begraafplaatsen. De overgebleven burgerlijke en militaire slachtoffers zouden in één gezamenlijke crypte ondergebracht worden op een gedeelte van het militair oefenterrein dat de stad aankocht ter uitbreiding van de begraafplaats en waarop de grafkelder en het erbij horende monument een centrale plaats zouden innemen.

De constructie van de crypte, een betonnen bouwwerk met 200 individuele kelders en twee aparte ingangen, werd bij gemeenteraadszitting van 28 juni 1923 gegund aan de firma Borremans uit Heverlee. Voor het ontwerp van het grafmonument werden vier ontwerpers aangeschreven. Louis Jotthier (1866-1934) zou de opdracht toegewezen krijgen. Jotthier werd geboren in Gent, waar hij een opleiding schilderen en beeldhouwen volgde aan de Stedelijke Academie. Hij werd leraar modelleren en beeldhouwen aan de Leuvense Academie voor Schone Kunsten en was er van 1909 tot 1920 lid van het directiecomité. Tot 1934 was hij docent beeldhouwen. Naast het oorlogsgedenkteken, ontwierp Jotthier onder meer ook de buste van burgemeester Vital Decoster in de gelijknamige straat in Leuven, de buste van J.F. Giele, directeur van de Kruidtuin en aldaar opgesteld, een buste van burgemeester Van Lint (s.l.), en een herinneringsreliëf aan de gesneuvelden van 1830 in het Stadhuis van Leuven. Op 27 juli 1924 werd het monument met de nodige luister ingewijd.

Redactie: Marc Bracke, Ria Christens en Nette De Wachter

Bronnen: R. Christens, *Heilig Hartinstituut: levende erfgoedsite, unieke kapel*. 2010

J. Dewinter e.a., *De Eerste Wereldoorlog te Bierbeek, Korbeek-Lo, Lovenjoel en Opvelp*. 1984.

J. Dewinter, *Werkgroep oorlog en vrede, Korbeek-Lo in brand*. 2014.

